

Eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen raportti 2018

2692/00.01.02.00.01/2019

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ruokaviraston raportti
Hyväksymispäivä 9.5.2019

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö
Hyväksyjä Sirpa Kiviruusu

Esittelijä Kitty Schulman
Lisätietoja Kitty Schulman

Sisällysluettelo

- 1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA
- 2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN
- 3 TOIMIJOIDEN TOIMINTA JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS
 - 3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys
- 4 AUDITOINNIT, ARVIO- JA OHJAUSKÄYNNIT JA MUU SAATU PALAUTE
- 5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET
 - 5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen
 - 5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen
 - 5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet
- 6 VALVONNAN RESURSSIT
- 7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Eläinlääkinnällinen rajatarkastusjärjestelmä saavutti vaikuttavuustavoitteet, sillä Suomessa ei todettu eläintauteja tai zoonooseja, jotka olisivat levinneet Suomeen tuontituotteiden tai eläinten mukana. EU:n ulkopuolelta tuotujen tuote-erien ei todettu aiheuttaneen erityisiä riskejä kuluttajille tai eläintautien leviämisen vaaraa. Niiden yksittäisten erien kohdalla, joissa riskejä todettiin, ryhdyttiin vaadittaviin toimenpiteisiin, kuten erän hylkäämiseen, ehdolliseen hyväksymiseen tai paikalliselle viranomaiselle ilmoittamiseen jatkotoimenpiteitä varten. Venäjältä tuotujen koirien suhteen todettiin sen sijaan potentiaalinen rabieksen leviämisen vaara. Tilanteeseen reagoitiin kaikin käytössä olevin keinoin tekemällä hallintopäätökset kyseessä oleville koirille, valistamalla toimijoita, Suomen kansaa, Komissiota sekä muita EU jäsenmaita.

Rajaeläinlääkäreiden toiminta rajatarkastusasemilla oli systemaattista ja yhtenäistä. Resurssit kohdistettiin tarkastusten suorittamiseen lainsäädännön mukaisesti. Vaalimaan rajatarkastusasemaa ei pystytty pitämään auki lain vaatimat kolme päivää viikossa lomien aikana. Myös Helsingin sataman eläinlääkinnällinen rajatarkastusasema jouduttiin sulkemaan yksittäisiksi päiviksi henkilöstöpulasta johtuen. Säädösten vastaisesti maahan tulleiden eläinten tapauksen selvittely sekä rajatarkastustoiminnan ja ohjeistuksen kehittäminen kärsivät riittämättömistä resursseista.

Eläinlääkinnällinen rajatarkastus ohjaa Tullia koskien eläinperäisten elintarvikkeiden, tuotteiden ja elävien eläinten tuontia. Tullin ohjausta suoritettiin käytännön tasolla rajaeläinlääkäreiden toimesta sähköpostitse ja puhelimitse sekä keväällä Tullin rajoituspäivillä. Tulliin tehtiin kaksi ohjaus- ja arviointikäyntiä (AJO) liittyen palaavien karjan-kuljetusajoneuvojen pesujen valvontaan ja tuliaistuonnin valvontaan rajanylityspaikoilla.

Säädösten vastaisesti Suomeen kolmansista maista tuotujen lemmikkieläinten määrää on vaikea arvioida. Laittomien lemmikkien osalta valvonta ei ole vaikuttavaa. Valvonnalta puuttuu keinoja ja resursseja puuttua laittomien eläinten tuontiin. Seuraukset ovat riittämättömiä ja käsittelyajat pitkiä. Tällä hetkellä hallintopäätöksen saanut henkilö voi pakoilemalla välttää seuraamukset, eikä keinoja tällaisen henkilön kiinni saamiseksi ole. Keväällä perustetun viranomaisyhteistyöryhmän voimin on tarkoitus kehittää laitton tuonnin valvontakeinoja. Poliisilla, Tullilla ja verottajalla on huomattavasti tehokkaampia keinoja käytettävissä etenkin järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

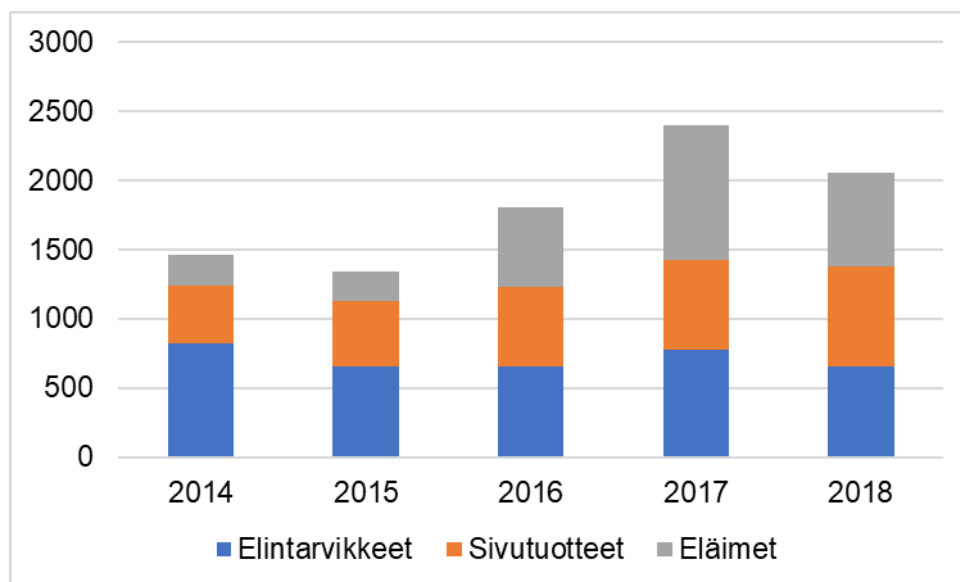
Evara tiedotti alkukesästä Venäjältä tuotujen koirien alhaisista raivotautivastainetasoista ja tuntematonta alkuperää oleviin ulkomaalaisiin koiriin liittyvistä riskeistä Aihe oli näkyvästi esillä sekä kirjallisessa mediassa että Ylen Spotlight ja MOT ohjelmissa. Myös Brexit kiinnosti mediaa.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Eläinlääkinnälliseen rajatarkastukseen tuotavien erien lukumäärään ei voi vaikuttaa etukäteen. Erien kokonaislukumäärä vaihtelee muun muassa suhdanteiden mukaan. Vuonna 2018 erien määrä normalisoitui huippuvuoden 2017 jälkeen. Noususuhdanteen loppu näkyi selvästi tuote-erien määrässä. Elävien eläinten tuonti laski huomattavasti. Suuri lasku johtui rescuekoirien pienentynystä tuonnista Venäjältä. Syynä voi mahdollisesti olla tautiriskien saaman mediahuomion aiheuttama pienentynyt kysyntä.

Tuote-eristä tarkastetaan 100 %, mutta vain osalle tehdään fyysinen tarkastus. Elävät eläimet tarkastetaan 100 % ja lisäksi niille tehdään fyysinen tarkastus ja hyvinvointitarkastus. Vuonna 2018 Helsinki-Vantaan lentoaseman, Helsingin sataman ja Vaalimaan rajatarkastusasemilla tarkastettiin yhteensä 1466 tuote-erää (sisältäen kauttakuljetus- ja muonituserät) sekä 669 erää eläimiä.

Kuva 2.1 EU:n alueelle jääneet erät 2014–2018.

Näytteitä otettiin sekä tuote-eristä että eläineristä erillisen näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Näytteenoton toteutumista valvottiin dokumentoidusti. Näytteenottosuunnitelmat 2018 tehtiin erikseen kaikille rajatarkastusasemille. Suunnitelmat laadittiin edellisen vuoden tuontitilastojen perusteella huomioiden tyypillisimmät ongelmat EU-tasolla kussakin kategoriassa. Kaikilla Suomen rajatarkastusasemilla toiminta on varsin pientä, joten tilastot voivat vaihdella paljonkin vuodesta toiseen. Esimerkiksi hunaja ja maito olivat mukana suunnitelmassa, mutta 2018 eriä ei tullut lainkaan.

Naudanlihan osalta suunnitelma ei Helsingin sataman rajatarkastusaseman osalta toteutunut, koska suurin osa punaisesta lihasta tuotiin Brasiliasta, jota koskee Euroopan Komission jatkuva tehostettu valvonta. Nämä näytteenotot tehtiin siksi näytteenottosuunnitelman ulkopuolella ja dokumentoitiin erikseen. Hevosenlihasta ja eläinten rehuista otettiin näytteitä 100 % suunnitelman mukaan Helsingin satamassa. Riistan-, lampaan- ja siipikarjanlihan osalta suunnitelma ei täysin toteutunut johtuen vähäisistä tuontimääristä. Siipikarjanlihan osalta tuonnin painopisteen siirtyminen yhdistelmätuotteisiin (valmiit, pakastetut ateriat) on myös vaikuttanut näytteenottosuunnitelman toteutumaan. Kalastustuotteiden osalta näytteitä otettiin tonnikalasta, viljellystä kalasta ja pakastetusta kalasta. Viljeltyjen kalojen osalta näytteenottosuunnitelma toteutui 100 %. Muiden kalastustuotteiden osalta jäätii n. 75 % suunnitellusta.

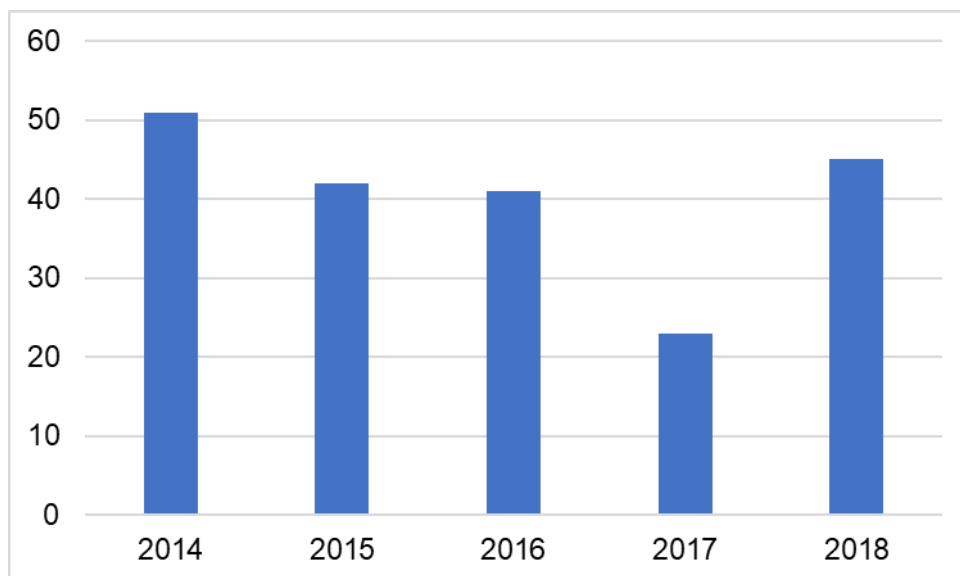
Lentokentällä ongelmat näytteenottosuunnitelman toteutumisen suhteen johtuivat lähinnä siitä, että vaikka lentoasemalle kausittain tulee paljon kalastustuotteita (elävät hummerit) näistä vaadittu osuus raskasmetallitutkimuksiin vaatii kohtuuttoman suuren volyymin erästä. Hummerit tulevat elävinä keitettäväksi, joten niiden jakaminen ei tule kysymykseen. Vaalimaalla isoissa laatikoissa tulevien lihojen jakaminen laboratorionäytteisiin ilman avustavaa henkilökuntaa on käytännössä mahdotonta. Toisinaan

myös ennakoilmoituskäytäntöä ei noudateta, eikä näytteenottoon ole täten varauduttu.

Elävien eläinten näytteenotot rajoittuivat koiriin ja kissoihin. Koirista ja kissoista tutkittiin raivotautivasta-aineet ja koirista *Echinococcus multilocularis* -loinen. Loistutkimuksesta kuitenkin luovuttiin, koska tulos on liian epävarma ja tulkinnanvarainen. Alkuvuodesta esiintyneen epäilyn vuoksi, Venäjältä tuotavien koirien raivotautivasta-ainenäytteenottoja lisättiin huomattavasti suunnitellusta määrästä. Vaalimaalla otetuista 95 raivotautivasta-ainenäytteistä hälyttävät 24 % oli täysin ilman vasta-aineita (0 ky/ml). Nämä koirat määrättiin rokotettavaksi uudelleen ja eristettäväksi 21 pv ajan rokotuksen jälkeen.

Vuonna 2018 myönnettiin kaikkiaan 45 tuontilupaa, joista 1 elävälle eläimelle ja 1 elintarvikkeille (elävät ravut keitettäväksi). Loput 43 tuontilupaa myönnettiin tutkimustarkoituksiin ja kaupallisiksi näytteiksi.

Kuva 2.2 Vuosina 2014–2018 myönnetyt tuontiluvat. Vuoden 2014 aikana siirryttiin myöntämään tuontilupia kahdeksi vuodeksi yhden vuoden sijaan.

3 TOIMIJOIDEN TOIMINTA JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Puutteiden esiintyminen ja syyt puutteisiin

Elintarvikkeet ja tuotteet

Puutteita tuotavissa tuote-erissä esiintyy pääasiassa tuotteissa, joita tuodaan vähän tai kun tuotetta tuodaan ensimmäisiä kertoja. Pääosin tuojat ovat vakiintuneita kaupallisia tuojia ja noudattavat sovittuja toimintatapoja. Ongelmat pyritään estämään tiedotuksella, neuvonnalla ja pyytämällä terveystodistus ja eräkohtaiset tuontiasiakirjat nähtäväksi ennen tuontia. Säännöstenvastaisuuksien syynä on usein lähettäjään viranomaisten tai kuljetuksesta vastaavan tahon huolimattomuus tai välinpitämättömyys säännöksistä. Korjaavat toimenpiteet tulevat maahantuojan hoidettavaksi. Hylkäämisen seuraukset tulevat aina tuojan maksettavaksi.

Mikäli puute on korjattavissa, voidaan erä pidättää rajatarkastusasemalle toimenpiteitä odottamaan (esim. virheet terveystodistuksessa). Uusi todistus saadaan usein jo ennen erän saapumista rajatarkastusasemalle. Mikäli korjaavia toimenpiteitä ei pystytä suorittamaan tai esiintyy vakavampia puutteita, erä hylätään.

Yleisimmät korjattavissa olevat virheet olivat puutteet pakkausmerkinnöissä. Rajatarkastusasemilla annettujen kirjallisten huomautusten sekä hylkäysten määrät ja niiden syyt käyvät ilmi taulukoista 5.2.1., 3.2.2. ja 5.2.3.

Komission suojapäätökset rajoittavat voimakkaasti tuontia riskimaista muiden rajoitusten lisäksi. Rajatarkastus pidättää erän, mikäli laitoksesta on olemassa RASFF-ilmoitus ja/tai Komission asettama tehostettu valvonta. Konttien pidättäminen Hakuninmaalle on aiheuttanut lisätyötä ja yhteydenottoja maahantuojilta. Hakuninmaan pienentyneen piha-alueen vuoksi kontteja ei voida pidättää useita yhtä aikaa, vaikka tilanne sitä vaatisi. Tällöin on pyritty estämään riskikonttien saapuminen ennen kuin edellinen on poistunut. Riski perustuu Tullin antamaan ennakkoilmoitukseen, jonka pohjalta voidaan tarkastaa, onko erälle voimassa RASFF-ilmoituksia tai tehostettua valvontaa, joka aiheuttaa pysäyttämisen. RASFF-ilmoitukset tarkastetaan viimeistään tarkastuksen yhteydessä.

Brasiliasta tuotaville eläinperäisille elintarvike-erille Komissio asetti vuonna 2017 100 % fyysisten tarkastusten frekvenssin sekä 20 % laboratoriotutkimusfrekvenssin. Vuonna 2018 Hakuninmaan rajatarkastusasemalla otettiin näytteitä mikrobiologista tutkimusta varten 4 Brasiliasta tuodusta lihaerästä. Näistä pidettiin erillistä kirjaa näytteenottosuunnitelman ulkopuolella. Kaikki tulokset olivat sallittujen raja-arvojen puitteissa.

Tuontiluvan vaativat tuotteet

Tuontiluvissa määritetään ehdot, joilla tietty tuote tai eläin voidaan tuoda maahan silloin, kun ehtoja ei ole määritetty EU:n tai kansallisessa lainsäädännössä tai lainsäädäntö vaatii tuontiluvan myöntämistä. Tuontiluvan ehdot ovat varsin tiukat ja tarkat ja tuontilupa myönnetään esimerkiksi ainoastaan tiettyyn määränpäähän, jonne tuotteen päätyminen on seurattava. Sivutuotteiden osalta kunnaneläinlääkärit ovat suorittaneet valvontaa niissä paikoissa, joihin Evira on myöntänyt tuontilupia.

Eläimet

Rajatarkastuksen vaativia elävien eläinten eriä hylätään vain vähän, koska tuojia pyydetään aina toimittamaan asiakirjat tarkastettaviksi ennen tuontia. Tällöin puutteet voidaan korjata ennen rajatarkastusta. Elävät eläimet voidaan jättää rajatarkastusasemalle odottamaan muutamaksi päiväksi asiakirjojen puutteiden korjaamista. Rajatarkastusasemilla annettujen eläviin eläimiin liittyvien kirjallisten huomautusten sekä hylkäysten määrät ja niiden syyt käyvät ilmi taulukoista 5.2.1., 3.2.2. ja 5.2.3.

Eläimet, jotka eivät kuulu tai eivät ole saapuneet eläinlääkinnälliseen rajatarkastukseen

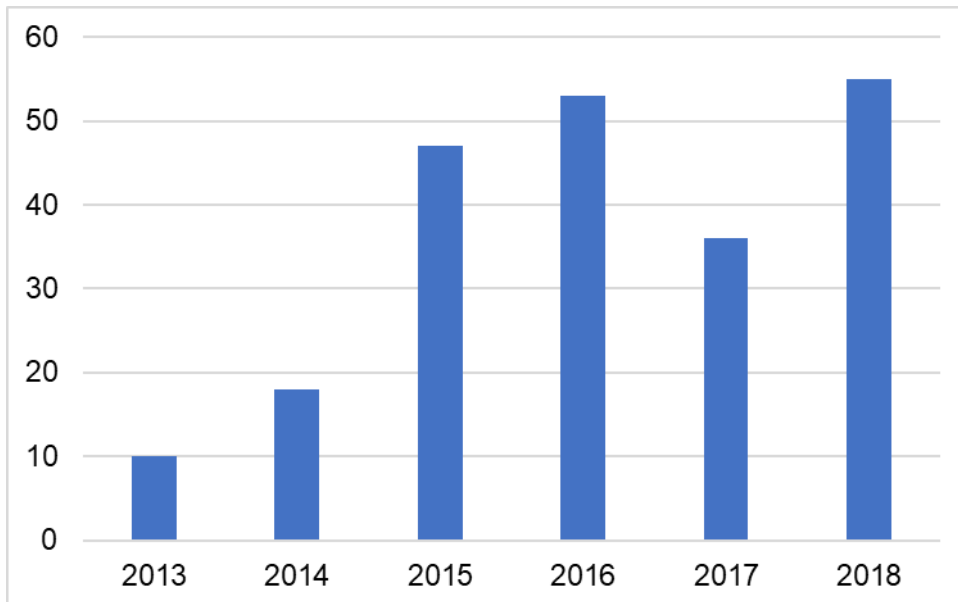
Matkustajat eivät välttämättä ota määräyksistä selvää ennen matkalle lähtöä, vaikka Eviraan/Ruokavirastoon tuleekin runsaasti kyselyitä eläinten matkustamisesta. Laittomassa koirien ja kissojen tuonnissa kyseessä on yleensä tahallinen yritys välttää rajatarkastus tai välinpitämättömyys ohjeiden etsimistä kohtaan. Suomeen tuodaan pentuja myyntiin uusiin koteihin rajatarkastuksen ohi, jolloin tuoja välttyy Tulli- ja rajatarkastusmaksuilta. Netissä toimii koirien kuljetusrinkejä, jotka kuljettavat eläimiä kolmansista maista ympäri Eurooppaa laittomasti. Näiden ryhmien toimintaan on vaikea puuttua. Suurin osa tapauksista ei tule viranomaisten tietoon.

Laittomasti maahantuoduille lemmikkieläimille laadittiin hallintopäätös. Hallintopäätöksen noudattamisen tehosteeksi on säännönmukaisesti asetettu juokseva uhkasakko. Mikäli päävelvoitteita ei ole noudatettu määräajassa, Evira on aloittanut prosessin uhkasakon tuomitsemiseksi sitten, kun hallintopäätös ja uhkasakon asettamispäätös on tullut lainvoimaiseksi. Toimenpiteiden suorittaminen varmistettiin Tullin antamalla poistumistodistuksella tai eläinlääkärin antamalla lopetustodistuksella.

Päätöksiin palautuksista, lopetuksesta tai karanteenista voi ryhtyä siinä vaiheessa, kun eläin on tarkastettu virkaeläinlääkärin toimesta. Osa tapauksista jää kuulemisen tasolle. Vuonna 2018 hallintopäätöksiä tehtiin 55 (kuva 3.1.1). Osa laittomiin lemmikkeihin liittyvistä tapauksista ratkesi ilman hallintopäätöstä. Näihin kuuluu mm. yli 6 kk maassa olleet ja ennen hallintopäätöksen laatimista todistettavasti palautetut tai lopetetut eläimet sekä viranomaistoimintaa pakoilevat henkilöt. Neuvonta, opastus ja valitusten käsittely ennen ja jälkeen hallintopäätösten antamisen syö suuren osan jaoston resursseista. Hallintopäätösten vaikuttavuus ja toteutumisen seuranta ei ole nykyisillä resursseilla tehokasta.

Vuonna 2018 viidessä tapauksessa asianosaiset valittivat alkuperäisestä hallintopäätöksestä. Yksi veti valituksensa myöhemmin takaisin. Muut neljä on vielä käsittelemättä hallinto-oikeudessa.

Kuva 3.1.1 Laittomiin lemmikkeihin liittyvät hallintopäätökset vuosina 2013–2018.

4. AUDITOINNIT, ARVIO- JA OHJAUSKÄYNNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Komission suunniteltu tuontiauditointi ei toteutunut, vaan siirtyi komission aikatauluongelmien takia vuodelle 2019.

Asiakaspalaute on ollut pääosin myönteistä.

5. ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Rajatarkastus ylläpitää ohjeistusta tuonnista kolmansista maista viraston internetsivuilla sekä yksilöllisellä sähköposti- ja puhelinopastuksella tuontien säädösten mukaisuuden varmistamiseksi. Loppuvuodesta aloitettiin laaja internettekstien päivitysprojekti Ruokaviraston internetsivujen luonnin yhteydessä. Pitkään suunnitteilla ollut interaktiivinen lemmikkien tuontitietohakukone saatiin samalla vihdoin työn alle.

Uusista asetuksista tehdään tarvittaessa ohjeet jo ennen asetuksen voimaantuloa. Koska uusi valvonta-asetus on tekeillä komissiossa, on voimaantulevien asetusten määrä tällä hetkellä verrattain pieni. Uuden valvonta-asetuksen tuontitiedoista pidettiin jaostopäällikön johdolla kinkerit huhtikuussa. Kuulijoita oli muun muassa MMM:stä ja Tullista.

Eläinlääketieteen opiskelijoille pidettiin Helsingin yliopistossa kaksi luentoa ja Tullille luennoitiin Tullin rajoituspäivillä.

Tiedotusvälineille toimitettiin materiaalia eläinten, erityisesti lemmikkieläinten tuontia koskevista vaatimuksista. Suomen lähialueilla esiintyvän afrikkalaisen sikaruton leviämisaarasta tiedotettiin aktiivisesti niin eläintenpitäjiä kuin kuluttajia. Vaalimaan ja Nuijamaan rajanylityspaikoilla otettiin käyttöön ruokajäteasiat ja Tullin ruokakoira. Ruokaviraston suunnittelija loi näyttävät informaatiomateriaalit ja kyltit afrikkalaisen sikaruton vastustukseen liittyen.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

Lievissä puutteissa (esim. puutteellinen ulkopakkausten merkintä) toimijoille on annettu kirjallinen tai suullinen huomautus. Pakkausmerkintöihin ja aistinarviointiin liittyvistä puutteista huomautettiin kirjallisesti täyttämällä tarkastuspöytäkirja. Puutteellisten pakkausmerkintöjen kohdalla maahantuojalta pyydettiin kirjallisesti selvitystä siitä, miten merkitseminen aiottiin toteuttaa (esim. tarroitus). Pakkausmerkinnöissä olevista puutteista on tiedotettu myös paikallisviranomaisia määränpääpaikkakunnassa. Tuojat ovat ryhtyneet välittömästi korjaaviin toimenpiteisiin saatuaan huomautuksen kirjallisena tai suullisena, koska muutoin erän tuontia ei ole sallittu. Toimijoille annettujen kirjallisten huomautusten jälkeen on varmistettu seuraava erä tarkastamalla, että puute on korjattu. Vaihtelut vuosittain ovat olleet hyvin pieniä, ja puutteiden korjaamiseksi on riittänyt huomautus.

Eläinten maahantuonnissa esiintyvät puutteet on pyritty hoitamaan jo ennen eläimen maahantuloa pyytämällä asiakirjat etukäteen. Niissä tapauksissa, joissa puutteet ovat ilmenneet vasta rajalla, Helsinki-Vantaan lentoasemalla eläin on pidätetty häkkiin odottamaan asiakirjatäydennystä. Vaalimaalla eläin on voitu helpommin käännättää takaisin. Mikäli ongelma ei ole ratkennut ajassa, jonka voi katsoa kohtuulliseksi eläimen häkissä pitämisen kannalta, on eläin hylätty ja palautettu lähtömaahan.

Taulukko 5.2.1. Toimijoille annetut seuraamukset 2018: EU:n alueelle jääneet elintarvikkeet. Kirjalliset huomautukset annettiin puutteellisten pakkausmerkintöjen (9), lämpötilan (2) tai aistinvaraisen arvioinnin perusteella (1). Hylkäyssyynä oli puutteelliset asiakirjat (2) ja hyväksymätön tuontimaa (2).

	Erien määrä	Kirjallinen huomautus		Hylkääminen	
		kpl	% eristä	kpl	% eristä
Helsingin satama	570	7	1,2	2	0,4
Lentoasema	41	5	12,2	2	4,9
Vaalimaa	42	0	0,0	0	0,0
Yhteensä	653	12	1,8	4	0,6

Taulukko 5.2.2. Toimijoille annetut seuraamukset 2018: EU:n alueelle jääneet sivutuotteet. Huomautusten syynä puutteelliset pakkausmerkinnät (5), puutteellinen hygienia (1) ja lämpötila (2). Eriä hylättiin puutteellisten asiakirjojen ja/tai virheellisen terveystarkastusten takia (4) sekä johtuen kuljetusmuodon vaihdosta ilman eläinlääkinnällistä rajatarkastusta (3).

	Erien määrä	Kirjallinen huomautus		Hylkääminen	
		kpl	% eristä	kpl	% eristä
Helsingin satama	448	5	0,0	0	0,0
Lentoasema	250	3	1,2	7	2,8
Vaalimaa	29	0	0,0	0	0,0
Yhteensä	727	8	1,1	7	1,0

Taulukko 5.2.3. Toimijoille annetut seuraamukset 2018: tuontieläimet (luvut ovat tuotavien erien lukumääriä, yhdessä erässä voi olla useampia eläimiä). ¹Esimerkiksi lemmikin pysäyttäminen rajatarkastusasemalle asiakirjojen täydentämisen ajaksi. ²Palautus, lopetus tai karanteeni. Karanteeni lähinnä teoreettinen vaihtoehto koska hyväksytyä karanteenia ei ole Suomessa.

	Erien määrä	Päätös			
		Huomautus ¹		Hylkääminen ²	
		kpl	% eristä	kpl	% eristä
Lentoasema	79	2	2,5	5	6,3
Vaalimaa	597	0	0,0	6	1,0
Yhteensä	676	2	0,3	11	1,6

5.3. Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Rajatarkastustiimin tiimipalaverit Hakuninmaalla ja Skypellä jatkuivat vuoden aikana noin joka toinen viikko. Kokouksissa on pyritty nostamaan esille ajankohtaisia asioita, myös rajatarkastuseriä koskevia asioita.

Uuden valvonta-asetuksen myötä jaostopäällikkö on osallistunut Heads of Food Safety Agencies ryhmän valvonta-asetuksen tuontitarkastusten delegeoituja ja implementoituja

asetuksia käsittelevään työryhmän työskentelyyn. Kokouksia on ollut noin joka toinen kuukausi. Komission rajatarkastustyöryhmään osallistuttiin kahdesti. Molemmissa työryhmissä on osallistuttu aktiivisesti uuden rajatarkastuslainsäädännön valmistelutyöhön.

Komission vuoden 2017 ASF Fact Finding Missiosta saadun palautteen perusteella MMM, Evira, Tulli ja Rajavartiolaitos perustivat yhteisen työryhmän esille tulleiden asioiden korjaamiseksi. Säännölliset kokoukset jatkuivat läpi vuoden 2018.

Kansainvälisiin tiedusteluihin, rajatarkastusyhteistyöhön ja kannanottopyyntöihin vastattiin viivyttämättä.

6. TOIMINNAN RESURSSIT

Eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen resurssit ovat erittäin laajaan tehtäväkenttään nähden alimitoitettut. Pitkistä virkavapaista johtuen toiminta on ollut jo pitkään sijaisten varassa. Sijaisten perehdyttäminen on kuluttanut jo ennestään pieniä resursseja. Viikissä tuonnin parissa toimiva ylitarkastaja toimi sijaisena raja-eläinlääkäreille. Lomien, perehdytysten tai sairauslomien aikana ei rajatarkastuksessa ole yhtään ylitarkastajaa. Resurssien jatkuvasta puutteellisuudesta johtuen esim. tuontilupien pohjatyön teko ja käsittelyajat ovat ajoittain pitkiä. Laittomien elävien eläinten hallintopäätösten käsittely vie suurimman osan ylitarkastajan työajasta. Edes täysi, kokenut miehitys ei mahdollistaisi kaikkien prosessille kuuluvien töiden tekemistä. Eläinlääkärien koulutamiseen laittomien eläinten asioiden hoitamisessa on riittämätöntä resurssipulasta johtuen. Resurssipulaan saatiin kesällä 2017 pientä helpotusta kun rajatarkastuksen avattiin uusi määräaikainen virka.

Vaalimaan rajatarkastusasema on erityisen haavoittuvainen koska toiminta on yhden raja-eläinlääkäriin varassa. Paikallista sijaista ei ole käytettävissä. Tarkastuksia ei siksi myöskään kyetä tekemään iltaisin ja viikonloppuisin, koska valtuutettua raja-eläinlääkäreitä ei ole käytettävissä. Myös Vaalimaan raja-eläinlääkäriin lomasijaisen järjestäminen on haasteellista eikä loma-aikoina pystytä pitämään rajatarkastusasemaa auki vaaditusti kolmena päivänä viikossa. Vaalimaan raja-eläinlääkäriin lomien aikaan raja-eläinlääkäri on ajanut Helsingistä tekemään tarkastukset kerran viikossa.

Lentoaseman uusi eläinlääkinnällinen rajatarkastusasema valmistui syksyllä 2017 mutta vihittiin käyttöön vasta tammikuussa 2018. Käyttöönotto ei sujunut ongelmitta, johtuen Evirasta riippumattomista syistä.

Työ uuden rajatarkastusaseman aikaansaamiseksi Helsingin Vuosaaren satamaan jatkui intensiivisenä. Neuvottelujen tuloksena päädyttiin uudisrakentamiseen. Uusi rajatarkastusasema rakennetaan Helsingin Sataman toimesta Vuosaaren Tullin rakennuksen viereen. Senaatti vuokraa rakennuksen Helsingin Satamalta ja vuokraa sen eteenpäin Ruokavirastolle. Varsinainen suunnittelutyö tehdään vuonna 2019, jolloin myös rakennustyöt aloitetaan.

Intensiivinen rakentaminen Hakuninmaan rajatarkastusaseman lähitonteilla vaikeutti kulkua rajatarkastusasemalle huomattavasti. Rakennustöihin liittyvä räjäyttämisen ja maansiirto aiheuttivat voimakasta melua, mikä häiritsi työntekoa rajatarkastusasemalla. Piha-alueen talvikunnossapito parani hieman loppuvuodesta.

Rajaeläinlääkäripäivä järjestettiin 31.10 usean vuoden tauon jälkeen. Aiheina oli luomu, elintarvikeparanteet sekä uhkaavat asiakaspalvelutilanteet. Samalla myös jaimme Btsf-kursseilta saatuja oppeja.

Rajatarkastushenkilökunta osallistui ahkerasti BTSF-kursseille: Live Animals (1 raja-eläinlääkäri), Food of animal origin and composite products (1 rajaeläinlääkäri), TRACES (1 tarkastaja) ja Control of Movement of Dogs and Cats (jaostopäällikkö ja 1 rajaeläinlääkäri).

7. MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

- Evira muuttuu osaksi Ruokavirastoa vuoden 2019 alusta. Muutos tuskin vaikuttaa oleellisesti eläinlääkinnälliseen rajatarkastukseen, joskin muutokseen liittyy paljon resursseja kuluttavaa hallinnollista työtä.
- Rajatarkastusmaksujen kerääminen siirtyy Tullilta Ruokavirastolle alkuvuodesta 2019. Muutos lisää Ruokaviraston rajatarkastuseräkohtaisia tuloja mutta lisää samalla rajaeläinlääkäreiden ja tarkastajien työtaakkaa.
- EU:n uutta valvonta-asetusta ruvetaan noudattamaan joulukuussa 2019. Samaan aikaan astunee voimaan myös uusi kansallinen tuontivalvontalaki, joka korvaa nykyisen rajatarkastuslain. Rajatarkastuksen koko lakipohja muuttuu siis joulukuussa 2019. Valmistautuminen tähän muutokseen vaatii satsaamista sisäiseen koulutukseen.
- Joulukuussa 2019 siirytään myös käyttämään uutta TRACES versiota, TRACES-NT.
- Helsingin sataman rajatarkastusasema ei voi jatkossa sijaita enää Hakuninmaalla johtuen valvonta-asetuksen sijaintivaatimuksista ja Hakuninmaalla tapahtuvasta asuintalorakentamisesta. Vuosaaren satamaan rakennetaan uusi rajatarkastusasema, joka suunnitelmien mukaan vihittään käyttöön kesällä 2020.
- Uusien rajatarkastusasemien perustaminen esimerkiksi Sallaan ja Vainikkalaan nousee aika ajoin keskusteluun myös jatkossa.
- Tullin kanssa pyritään siirtymään täysin sähköiseen asiointiin lähivuosina.
- Elävien eläinten karanteenimahdollisuuksien selvittelyä jatketaan.